

Lifelong Learning Programme 2007- 2013 Leonardo da Vinci
PROMOTING NATURE BY TRAINING NATURE INTERPRETERS
Promoviranje narave z izobraževanjem interpretatorjev narave

**ANALIZA POTREB PO USPOSABLJANJU
ZA VODENJE V NARAVI IN INTERPRETACIJO NARAVE**
Junij 2008

Projekt sofinancira Evropska unija.

Program: Vseživljenjsko učenje / Leonardo da Vinci, prenos inovacij

Projekt: **PROMOTING NATURE BY TRAINING NATURE INTREPRETERS**

Št. pogodbe:

Delovni paket: WP1/ Analiza obstoječih programov usposabljanja in potreb po usposabljanju

Rezultat: R2 / Analiza potreb po usposabljanju za vodenje v naravi in interpretacijo narave
Junij 2008

Projektni partnerji:

Javni zavod Krajinski park Goričko, Krajinski park Sečoveljske soline, Zveza naravnih parkov Nemčije, Zveza naravnih parkov Avstrije, Center za zdravje in razvoj Murska Sobota, Nova razvoj, Mariborska razvojna agencija.

Za vsebino tega dokumenta je odgovoren JZ Krajinski park Goričko in zanj v nobenem primeru ne velja, da odraža stališče EU.

VSEBINA

I. UVOD	4
1.1 O projektu	4
1.2 Namen in cilji analize potreb po usposabljanjih	4
1.3 Metodologija	4
II. REZULTATI ANALIZE	6
2.1 Predstavitev respondentov, njihovih izkušenj ter razumevanja interpretacije narave	6
2.2 Ciljne skupine	9
2.3 Izkušnje z vodenjem v naravi za osebe s posebnimi potrebami	11
2.4 Osnovne vsebine in sporočila ciljnim skupinam	14
2.5 Potrebe po nadgradnji znanj in veščin	16
2.5.1 Narava in prostor	16
2.5.2 Kulturna dediščina	16
2.5.3 Lokalno okolje	16
2.5.4 Veščine komuniciranja in interpretacije	16
2.5.5 Razvoj programov in produktov	17
2.5.6 Trženje	17
2.5.7 Zdrav način življenja	17
2.5.8 Pravne podlage	18
2.6 Interes za vključitev v nabor potencialnih trenerjev	18
III. SINTEZA UGOTOVITEV IN PRIPOROČILA ZA PRIPRAVO PROGRAMA USPOSABLJANJA	19
3.1 Sinteza ugotovitev	19
Sodelujoči v analizi - obstoječi/potencialni interpretatorji narave	19
Ciljne skupine	19
Vodenje v naravi za osebe s posebnimi potrebami	20
Potrebe po nadgradnji znanj in veščin	20
3.2 Priporočila	21
IV. SUMMARY	23
4.1 Synthesis of findings	23
Profile of the respondents	23
Target groups	24
Nature guiding for people with special needs	24
Needs to upgrade knowledge and skills	25
3.2 Recommendation	25
V. SYNTHESSE DER FESTSTELLUNGEN UND EMPFEHLUNGEN FÜR DIE VORBEREITUNG DES AUSBILDUNGSPROGRAMMS	27
5.1 Synthese der Feststellungen	27
Analyse - bestehende/potenzielle Naturinterpreten	27
Zielgruppen	28
Führung in der Natur für die Personen mit besonderen Bedürfnissen	28
Bedürfnisse nach Aufbau der Kenntnisse und Fertigkeiten	29
5.2 Empfehlungen	30
VI. PRILOGA - VPRAŠALNIK	32

I. UVOD

1.1 O projektu

Pričujoča analiza potreb po usposabljanjih na področju interpretacije narave je del izvedbe projekta **PROMOTING NATURE BY TRAINING NATURE INTERPRETERS**, ki je podprt v okviru programa Vseživljenjsko učenje - Leonardo da Vinci /Transfer of Innovation.

Osrednji produkt projekta, ki ga skupno izvajajo partnerji iz Slovenije, Avstrije in Nemčije, bo **program usposabljanja interpretatorjev narave in promotorjev zdravega načina življenja**. Obsegal bo učni načrt ter priročnika za trenerje in udeležence. V prvi vrsti je namenjen osebju v organizacijah na zavarovanih območjih narave oz. v drugih organizacijah, ki se ukvarjajo z razvojem ponudbe za obiskovalce narave. S ponujeno možnostjo za poglobitev znanj in usposobljenosti osebja želimo prispevati k razvoju kakovostne in privlačne ponudbe za obiskovalce zavarovanih območij, ki bo namenjena spoznavanju narave, kulturne krajine in osveščanju o zdravem načinu življenja. Vsebine zajete v programu usposabljanja bodo s pridom lahko uporabili tudi turistični vodniki, učitelji, planinski vodniki, ponudniki programov v naravi, gozdarji, skratka vsi, ki so jim blizu teme narava in zdravje in ki se pri svojem delu neposredno ukvarjajo z različnimi skupinami (otroci, mladi, družine, osebe s posebnimi potrebami).

S projektom želimo v Sloveniji sočasno oblikovati tudi **skupino trenerjev**, ki bodo program izvajali in nadgrajevali po zaključku projekta. Preučili bomo možnosti certificiranja programa oz. druge možnosti, ki bodo lahko prispevale k trajnosti projekta.

1.2 Namen in cilji analize potreb po usposabljanjih

Analiza potreb po usposabljanjih je bila izdelana v Sloveniji z namenom pridobiti neposredne informacije o obstoječi praksi in potrebah v zvezi z vodenjem in interpretacijo v naravi. Rezultati analize bodo uporabljeni kot ena od podlag za oblikovanje kompetenc interpretatorja narave in nadaljnjo zasnovu učnega načrta oz. modulov usposabljanja.

1.3 Metodologija

Za ugotavljanje potreb po usposabljanjih in pridobitve povratnih informacij glede prakse vodenja v naravi in izkušenj z interpretacijo narave v Sloveniji je bil izdelan vprašalnik (glej prilogo), ki je tematsko pokrival naslednja področja:

- Izkušnje in usposobljenost respondentov
- Ciljne skupine, s katerimi se ukvarjajo
- Izkušnje z vodenjem v naravi za osebe s posebnimi potrebami
- Vsebine in sporočila vodenja v naravi
- Potrebe po usposabljanjih
- Interes za vključitev v nabor potencialnih trenerjev.

Vprašalnik smo pred distribucijo do potencialnih anketirancev testno izpolnili projektni partnerji, vsebino pa preverili pri nekaterih izkušenih interpretatorjih narave v Sloveniji.

Vprašalniki so bili po e-pošti razposlani na 125 naslovov, ki smo jih projektni partnerji zbrali glede na osnovne skupine potencialnih organizacij: parki, zavodi za gozdove, zavodi za varstvo narave, interpretatorji narave, varstveno delovni centri, turistične organizacije, turistični vodniki, gozdarji, lovci, planinski vodniki, ipd. Vprašalnik smo objavili na spletni strani vodilnega partnerja KP Goričko, prav tako pa smo sočasno s prvo izdajo projektnih novic povabili k sodelovanju širšo javnost.

Prejeli smo 74 izpolnjenih vprašalnikov (59,2 % od razposlanih), kar vsekakor priča o dobri odzivnosti. S tem je bilo preseženo tudi v projektu predvideno število respondentov(30-50).

Dobljene odgovore smo statistično obdelali in jih analizirali. Predstavljeni so v nadaljevanju.

Vsem, ki ste sodelovali v anketi, se iskreno zahvaljujemo za vloženi čas in trud, predvsem pa za posredovanje vaših izkušenj in spoznanj.

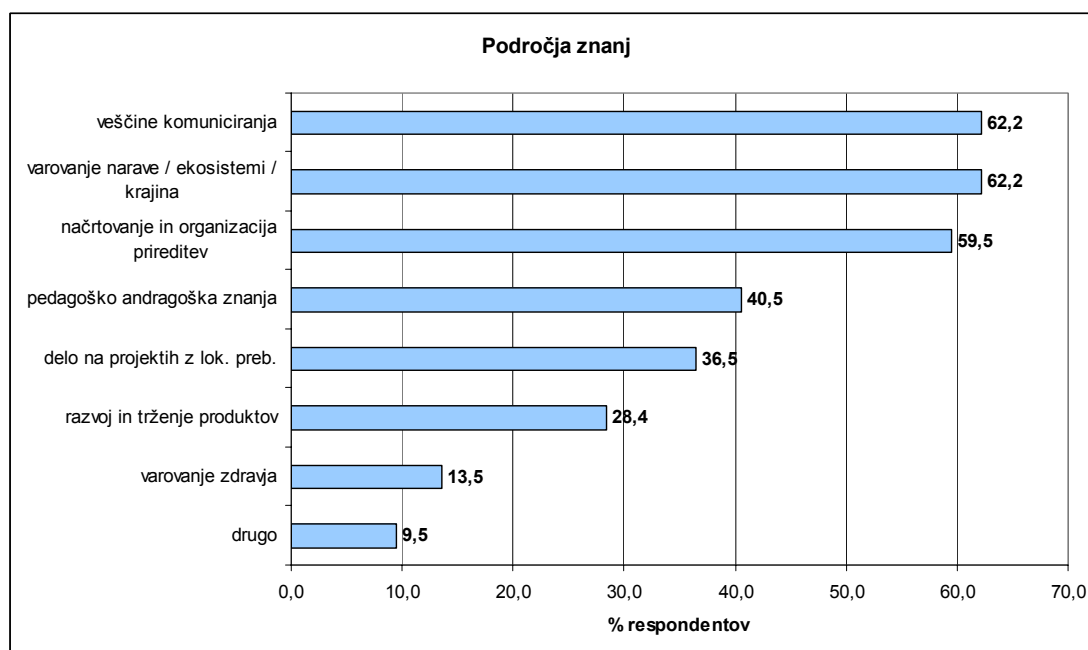
II. REZULTATI ANALIZE

2.1 Predstavitev respondentov, njihovih izkušenj ter razumevanja interpretacije narave

Usposobljenost

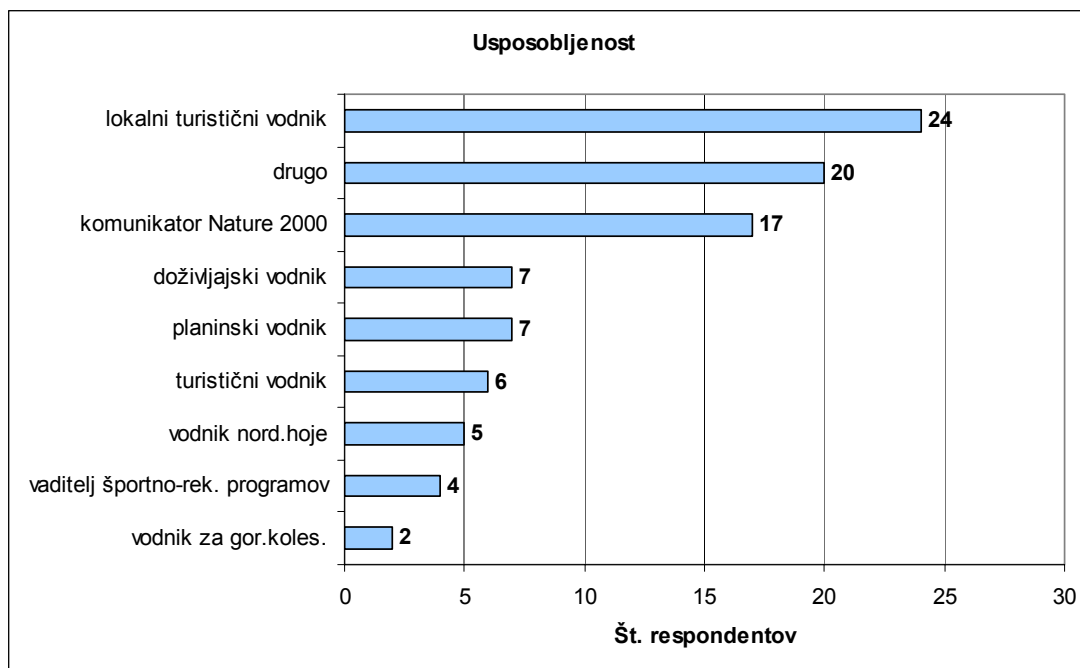
39 (52,7 %) respondentov je vodnikov (planinski, gorski, kolesarski, idr.), 23 (31,1 %) je učiteljev oz. predavateljev, 19 (25,7 %) je ponudnikov programov, 26 (35,1 %) pa se ukvarja z vodenjem kot delom svoje službene ali prostovoljne oz. pristočasne dejavnosti (npr. mentorji, lovci, naravovarstveni nadzorniki ipd.).

Med področji znanj in veščin, ki jih respondenti po svoji oceni dobro obvladajo, izstopajo veščine komuniciranja, področje varovanja narave/ekosistemi/krajina ter področje načrtovanja in organizacije prireditev. Pedagoško-andragoška znanja ima okoli 40 % sodelujočih v analizi, od katerih je polovica učiteljev oz. predavateljev.

Sodelujoči so se dodatno usposabljali in pridobili različna potrdila, licence oz. kvalifikacije. Največ je usposobljenih lokalnih turističnih vodnikov ter komunikatorjev Nature 2000. Med drugimi odgovori pa so navedeni zlasti, interpretator narave (2), gorski vodnik (2), jamski vodnik (2), mentor študijskih krožkov (1), predavatelj prve pomoči z licenco (1), inštruktor planinske vzgoje (1) idr.

Znanje tujih jezikov

Največ respondentov zna angleški jezik (79,7 %), sledita hrvaški (68,9 %) in nemški (50,0 %), nato italijanski (20,3%).

Vodenje v naravi, interpretacija narave in osveščanje v praksi

Vodenje v naravi oz. interpretacijo narave kot redno zaposlitev opravlja polovica sodelujočih v analizi (38 oz. 51,4 %), med njimi dve osebi tudi kot samozaposlitev. Dobra četrtina (20 oz. 27,0%) opravlja vodenje po pogodbi. Med drugimi oblikami so navedene še delo v okviru društev, prostovoljstvo ali kot del službe (ki pa ni primarno namenjena vodenju).

Velika večina opravlja vodenje v lokalnem okolju 62 (83,8 %), v širšem slovenskem prostoru 26 (35,1 %), 11 (14,9 %) pa tudi v tujini, največkrat v sosednjih državah Madžarski, Hrvaški, Avstriji. Vodenje v tujini opravljajo zlasti turistični vodniki, gorski vodniki, jamski vodniki.

Kar dobra polovica respondentov ima več kot 5 let izkušenj z vodenjem v naravi (39 oz. 52,7 %), do 5 let 27 (36,5 %), manj kot 1 leto pa 5 (6,8 %). Letno jih večina (29 oz. 39,7 %) opravi do 10 vodenj, med 11 in 30 vodenj opravi 21 oz. 27,4 %, Več kot 30 vodenj opravi 21,9% respondentov, največ lokalni in turistični vodniki ter nekateri ponudniki, tudi učitelji/mentorji ter gorski in jamski vodniki.

Interpretacija narave in klasično turistično vodenje

62,2 % respondentov je odgovorilo, da pozna razliko med klasičnim vodenjem in interpretacijo. 13 odgovorov (17,6%) je bilo negativnih, 13,5 % pa je odgovorilo, da ne ve.

Navajamo nekaj razlag respondentov:

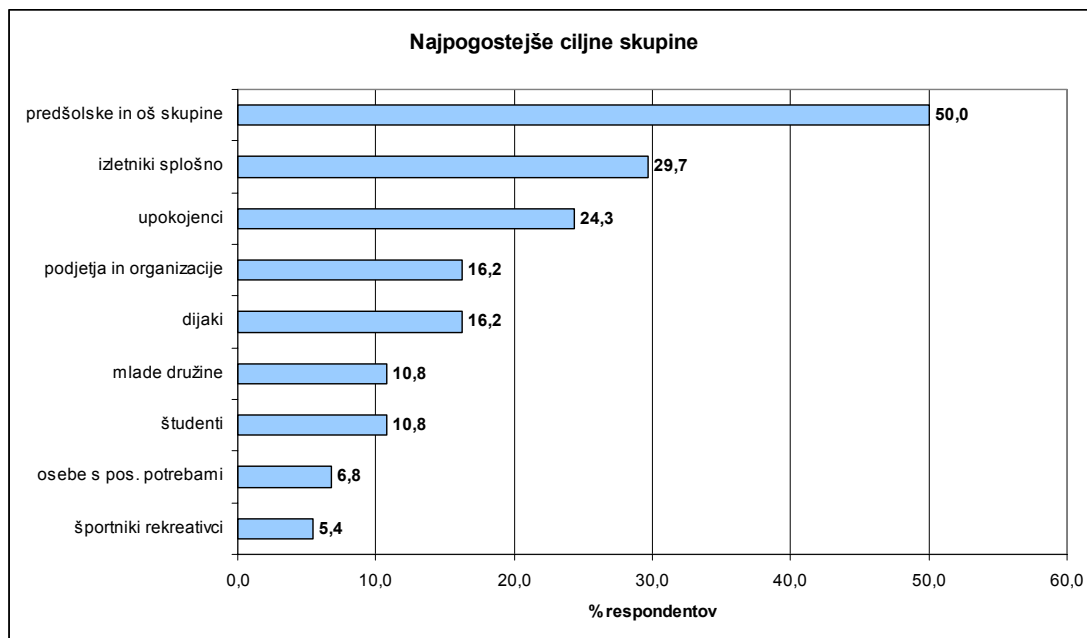
- *klasično vodenje je navajanje podatkov, pri interpretaciji pa jih postaviš v razmerje do drugih prisotnih dejavnikov in pojasniš, zakaj do pojava pride*
- *interpretacija je tudi okoljska vzgoja*
- *predstavitve narave na strokoven in zanimiv način in aktivna vključitev udeležencev*
- *gre za interaktivno komunikacijo, ki spodbuja razumevanje in doživljanje narave, njenih posameznih delov, procesov, ter celote*
- *razumeti in dojeti naravo, kot skup med seboj soodvisnih delov, kjer ima vsak del svojo smiselno mesto*
- *doživljajski prikaz in poučevanje, osebna izkušnja obiskovalca, zaznavanje z vsemi čutili*
- *interpretacija je bolj interaktivna, poudarek je na doživljanju, aktivni udeležbi, obiskovalci si več zapomnijo*
- *vodenim z dobrim interpretom ni dolgčas, in jim pusti doživljajski pečat, hkrati pa jih nevsiljivo okoljsko izobrazijo za dlje časa*
- *po interpretaciji odidemo z novim pogledom na naravo in našo okolico in sami želimo prispevati k boljšemu jutri*
- *obiskovalec naravo začuti, doživi, torej ni samo estetski doživljaj, ampak tudi čustveni, do katerega ga vodi interpretator*
- *vsebinsko povežemo s pojmi in dejstvi iz vsakdanjega življenja, da postane bolj razumljiva in oprijemljiva*
- *ne gre le za podajanje snovi in pasivno vključenost prejemnikov. Še nekaj spoznajo, prepoznajo-spoštujejo-varujejo*
- *klasično vodenje je posredovanje informacij ne glede na ciljno skupino, interpretatorji pa vključujejo različne tehnike igranja vlog in doživljajskega vodenja*
- *interpretacija je razlaganje zgodb tudi v gorah, z doživljajsko, estetsko in poučno vrednostjo in vodnik je pozoren tudi na dogajanje v sebi samem, vodenje je radovednost, ustvarjalnost, ljubezen in strast*
- *interpretacija je način, ko stroko na razumljivejši način približamo udeležencem vodenja*
- *pri interpretaciji je vzpostavljena vez med udeleženci in naravo, je podajanje in razumevanje narave preko čustev, dotika, doživljanja, sproščanja*
- *interpretator sledi ciljem kaj naj skupina izve, kaj naj začuti, kaj naj stori*
- *peljati ljudi skozi naravo od točke A do točke B je lahko sila različno. Eno je varno opraviti pot, drugo pa je ljudi animirati do te meje, da si s teboj želijo odkriti še točko C ali opraviti še enkrat isto pot. Gre za veliko razliko.*

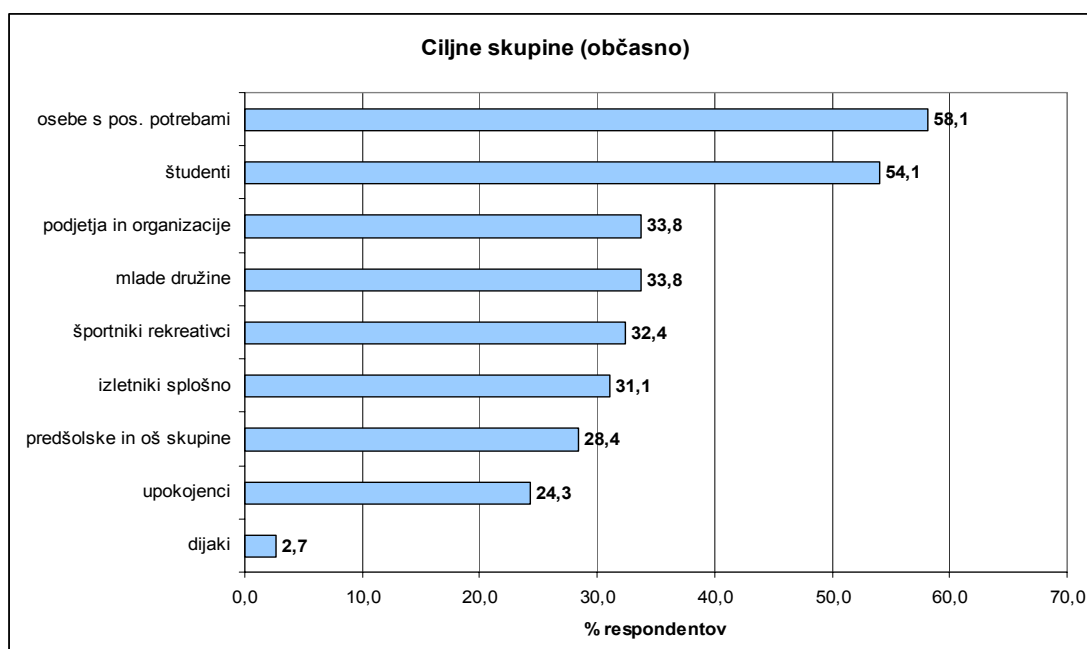

2.2 Ciljne skupine

Polovica sodelujočih je kot ciljno skupino, s katero se pogosto ukvarja, opredelila predšolske in osnovnošolske skupine. Sledijo izletniki in upokojeanci.

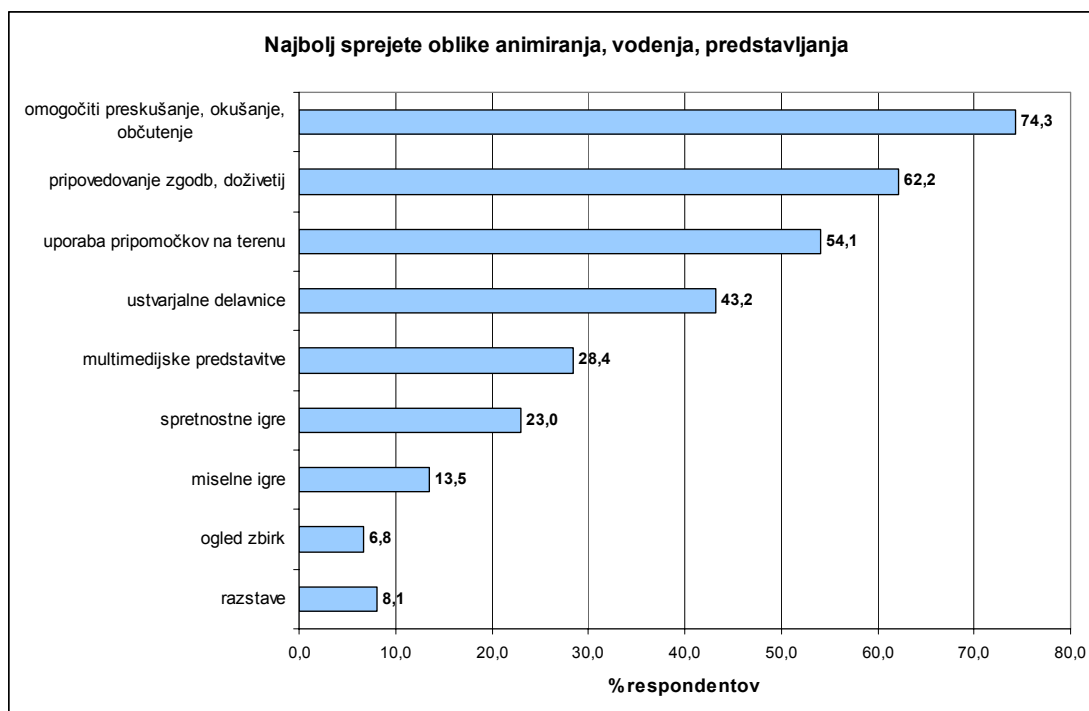
Zanimiv je podatek, da se kar 58,1 % respondentov občasno ukvarja s ciljno skupino oseb s posebnimi potrebami.

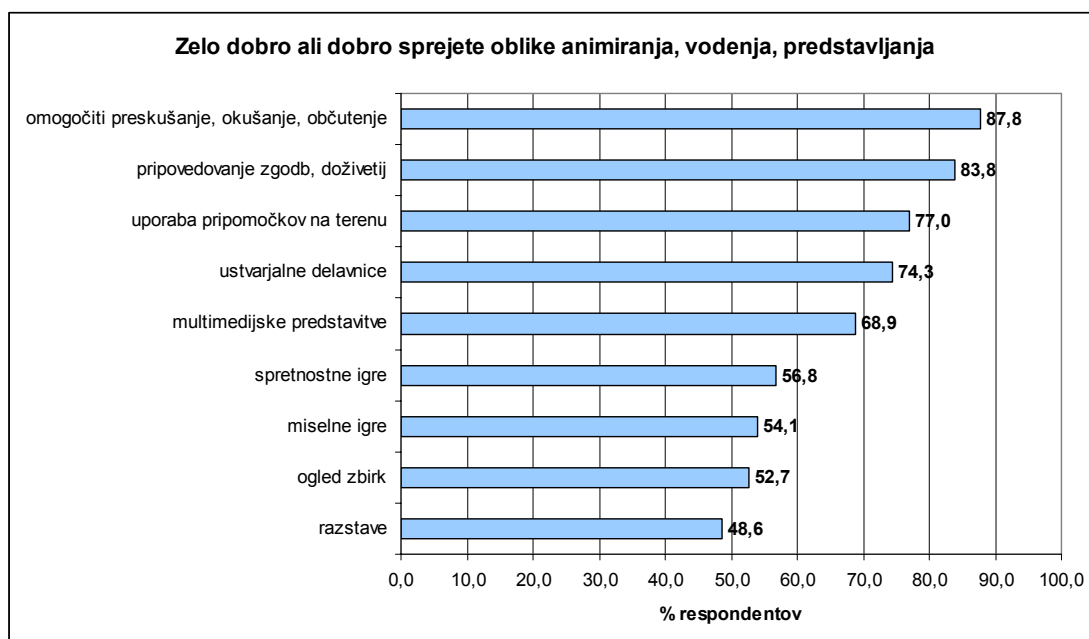
68,9 % respondentov navaja, da ciljne skupine prihajajo pretežno iz Slovenije, polovica iz lokalnega okolja, visok pa je tudi odstotek skupin iz tujine (41,9 %).

Po izkušnjah respondentov ciljne skupine zelo dobro sprejemajo tiste oblike animiranja, vodenja in predstavljanja, ki omogočajo preskušanje, okušanje, občutenje (74,3 % odgovorov). Prav tako je zelo dobro sprejeto pripovedovanje zgodb in doživetij (62,2 %) ter uporaba različnih pripomočkov na terenu (54,1 %).

Spodnji graf prikazuje skupni rezultat, zelo dobro in dobro sprejetih oblik, pri čemer se vrstni red bistveno ne razlikuje od zgorjnjega prikaza.

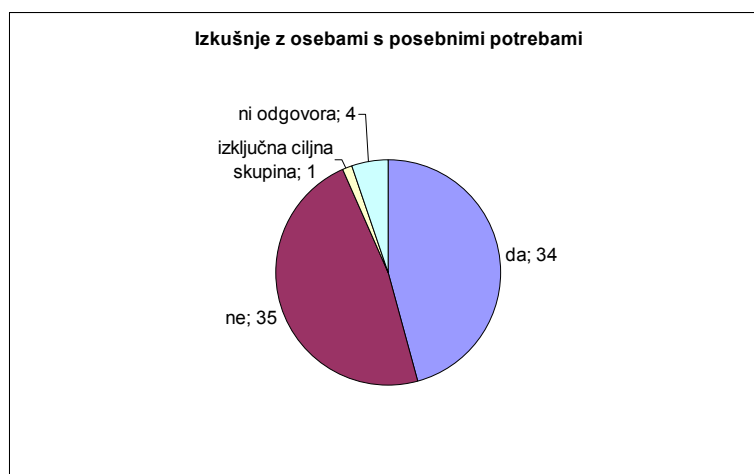
Kot nezanimiva oblika je bil v največji meri (10 odgovorov) opredeljen ogled zbirk, nekaj posameznikov pa meni, da prav tako niso zanimive miselne igre (5 odgovorov), multimedijske predstavitve (3 odgovori), spretnostne igre (2 odgovora) ter uporaba pripomočkov na terenu (1 odgovor).

Druge oblike:

- *igra vlog, anekdote, humor, glasbeni vložki, domača kulinarika*
- *utrip vsakdanjega življenja*
- *Interaktivnost, doživljanje - ljudem je všeč, da kot vodnik izjemno dobro poznam okolje, ustavljam se na mestih, kjer se drugi ne, podajam znanje skozi pogovor in ne predavanje, vključujem primerne adrenalinske trenutke.*

2.3 Izkušnje z vodenjem v naravi za osebe s posebnimi potrebami

Glede izkušenj pri vodenju v naravi za osebe s posebnimi potrebami se respondenti delijo na polovico. Samo ena oseba pa se ukvarja izključno s to ciljno skupino.

Respondenti so navedli več razlik med vodenjem oseb s posebnimi potrebami in drugimi skupinami, navajamo nekatere:

- *razlika ni v orodjih, temveč v pristopu*
- *bolj se je potrebno predhodno pripraviti oz. informirati ponudnike o posebnih potrebah udeležencev, več je potrebno opozarjati in spraševati udeležence, da se izogneš problemom*
- *potrebno je vodenje prilagoditi sposobnostim in potrebam teh oseb in sicer na način, ki najbolj doseže njihov emotivni in kognitivni svet*
- *prilagoditi tudi sam program, da ga vsi udeleženci zmorejo*

- osebe s posebnimi potrebami so bolj dojemljive za čutno-čustvene izkušnje in manj za miselno-razumske, temu primerno je potrebno prilagoditi vodenje
- razlaga, ki je njim dojemljiva, razkazovanje bolj vidnih in jasnih, njim razumljivih znamenitosti
- zelo hvaležni poslušalci in obiskovalci
- teren in program je potrebno prilagoditi njihovim potrebam ter izbrati način komunikacije, ki je za njih najlažji
- vodenje drugače zasnovano, prilagojeno sposobnostim in razumevanju npr. za slepe in slabovidne uporaba pripomočkov za tipanje, zvočne predstavitve
- enostavnejši prikaz in razlaga, več praktičnih vsebin
- prilagajanje terena osebam s posebnimi potrebami, zagotoviti večjo varnost,
- bolj sprejemajo informacije z opazovanjem kot razlago
- vodnik mora vedno prilagoditi vodenje, najšibkejšim v skupini; osebe s posebnimi potrebami pa potrebujejo specifično prilagojen pristop
- skupine morajo biti manjše, potrebujemo več časa, saj je potrebno bolj individualno posvečanje, več spremljevalcev, varna pot, več pripomočkov
- te osebe potrebujejo več spremljevalcev in ustrezno dopolnjeno in oblikovano razlago
- nujno manjše skupine, ker so zelo zahtevni, nujna prisotnost njihovih skrbnikov, zahtevnejša priprava vodenja (fizično, vsebinsko)
- bolj učinkovito vodenje v manjši skupini, prilagojeno je gibalnim sposobnostim, poteka počasneje, prilagojena infrastruktura za vozičke, prilagojena višina tabel, reagirati je potrebno na odzive obiskovalcev
- v skupino se je potrebno vživeti in o njej se je potrebno predhodno pozanimati in upoštevati njihove omejitve oz. prednosti in glede na njihovo dožemanje
- zelo prilagojen program, usmerjen k posamezniku in ne skupini
- pri vodenju v visokogorju, plezanju postane vodenje bistveno bolj kompleksno. Tveganja so bistveno večja. Problemi z logistiko ob nastanku problemov so zelo veliki.
- vodnik mora biti posebej pripravljen in prilagodljiv ter potrpežljiv
- so bolj dovzetni za opazovanje narave, bolj čustveno doživljajo
- cilje dosežemo z igro in skozi aktivno vključevanje obiskovalcev
- minimalno število ljudi v skupini, neizmerna čustvena predanost, povečati občutek enakovrednosti ljudi in jim postavljati cilje, ki jih bodo dosegli.

Mnenju, da so v Sloveniji osebe s posebnimi potrebami zapostavljene z vidika dostopa do kakovostnega vodenja v naravi oz. interpretacije narave, je pritrdilo 48 (64,9 %) respondentov. Nekaj komentarjev:

- *da, v primeru, da nimajo strokovnega spremstva, ki pomaga pri interpretaciji*
- *redke so info table za slepe, ni tehnik in opreme za doživljanje z drugimi čuti kot oko, vodniki se skupin izogibajo*
- *ni še programov zanje, tudi pomanjkljiva infrastruktura*
- *marsikje jim dostop ni omogočen, neustrezna infrastruktura, neusposobljenost in bojazen ljudi*
- *predvsem obisk naravnih vrednot in naravnih spomenikov ni prilagojen z vidika varnosti vsem osebam*
- *mogoče premalo izobraževanj na tem področju - delo s posebnimi postopki s takimi ljudmi*
- *velikokrat je potrebno spremeniti le nekaj malenkosti: dovoz na pločnik, rumene črte za slabovidne, in ponudbe zanje je premalo, potreba po delavnicah za interpretatorje, ki delajo z njimi*
- *slaba ozaveščenost o potrebah oseb s posebnimi potrebami, premalo strokovno usposobljenega kadra za delo z njimi*
- *premalo organiziranega vodenja po naravi, zapleten način pridobivanja sredstev in pisanja poročil*
- *v Angliji je družba na veliko višjem socialnem nivoju. Počasi se tudi ta odnos v slo spreminja, vendar se humanost na tem področju nikakor ne more primerjati z njihovim*
- *premalo usposobljenih voditeljev*
- *problem dostopa, zagotavljanje zadostnega števila spremljevalcev, varnosti, komercialno nezanimivo, kajti tovrstne organizacije zaprosijo za dodatne ugodnosti*
- *nepripravljena infrastruktura in udeležba je odvisna od kakovostno pripravljene ponudbe*
- *učne poti, razstave so največkrat prilagojene odrasli zdravi populaciji in v njihovi višini oči in ni alternativ za njih in obstajajo ovire v gibanju*
- *večina vodnikov ima en sam stil vodenja, ki ga redko prilagaja različnim ciljnim skupinam*
- *premalo pripomočkov in programov*
- *omejenost na zaprte prostore, manj so v naravi*
- *stvari se v zadnjem času obračajo na boljše, ampak je za te ljudi storjeno občutno premalo.*

12 (16,2 %) respondentov je odgovorilo z ne in tudi komentiralo:

- *so zelo hvaležna skupina, pa tudi manj zahtevna. Prednost pred ostalimi skupinami je ta, da se obiskovalci raje vračajo*
- *interpretacija v Sloveniji še ni splošno razširjena, v prihodnosti bo in ker je temeljna lastnost interpretatorja čut in spoštovanje do soljudi, do zapostavljenosti s strani*

organizatorjev ne bo prihajalo

- *interpretacija narave za osebe s posebnimi potrebami se počasi razvija in izpopolnjuje, veliko energije se vlaga v izobraževanje vodnikov za vodenje oseb s posebnimi potrebami*
- *niso zapostavljeni, seveda so nekatere tektonske pregrade, ampak se najde za vsakega kotiček neokrnjene narave*
- *večina se trudi prilagoditi storitve*
- *prisotnih je kar nekaj ponudnikov in možnih lokacij za njihovo doživljanje narave*
- *osebe s posebnimi potrebami so obravnavane kot ostali gosti*
- *veliko je narejenega na tem področju.*

2.4 Osnovne vsebine in sporočila ciljnim skupinam

Med najpogosteje navedenimi vsebinami so naravne vrednote in posebnosti kulturne krajine.

Vsebine	Št. odgovorov	%
naravne vrednote območja	63	85,1
posebnosti kulturne krajine	53	71,6
kulturna dediščina območja	50	67,6
značilnosti prostora	49	66,2
zdrav način življenja	23	31,1
drugo	21	28,4

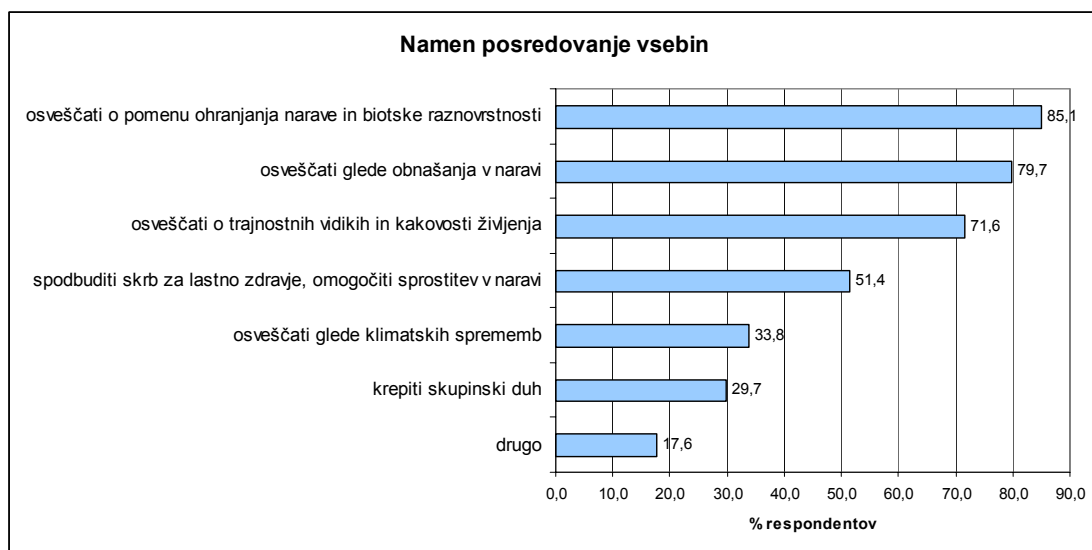
Med drugimi vsebinami so bile omenjene še naslednje:

- *pomembnost in vloga rastlinskih in živalskih vrst, delovanje naravnih procesov*
- *aktualni dogodki in značilnosti, ki so povsem življenjske*
- *lokalna zgodovina*
- *varno gibanje v gorah*
- *predvsem o netopirjih - naravna vrednota, ekologija, varstvo*
- *odnos človek narava, trenutna naravovarstvena problematika, način varstva narave*
- *gospodarjenje z naravo - trajnostni razvoj*
- *geološka in etnološka zgodovina, zgodovina varstva narave, legende, humor*
- *pomen varovanja narave, pomen zavarovanih območij, klimatske spremembe*
- *nastanek in razvoj jamskih sistemov, podnebni vidiki*
- *nekoč in danes preko legend, zgodb, anekdot...*
- *odnos do okolja, čisto okolje kot vrednota*
- *gozdovi in gozdarstvo, živi svet, Natura 2000, zgodovina gozdarstva*
- *doživljajska vrednost pokrajine*

- *oprema, način gibanja, orientacija, vreme, izrazoslovje, nevarnosti, treningi, kondicija, skupinsko delo*
- *varovanje okolja*
- *značilnosti pokrajine.*

Med največkrat navedenimi nameni posredovanja zgornjih vsebin so osveščanje o pomenu ohranjanja narave in biotske raznovrstnosti (85,1 %), osveščanje o obnašanju v naravi (79,9 %) ter o trajnostnih vidikih in kakovosti življenja (71,6 %).

In še:

- *delati v dobrobit nas vseh*
- *vzročno posledične povezave*
- *izobraževanje osnovnošolcev in dijakov o procesih v naravi*
- *razumeti naravo*
- *obuditi spoznanje, da smo ljudje tudi del narave ter, da je njeno ohranjanje/varovanje zelo pomembno za našo kvaliteto življenja*
- *s spoznavanjem narave in spoznavanjem različnih življenjskih stilov, tudi spoznavanje drugačnosti in tolerantnosti*
- *osveščati o pomenu gozdov, pravem odnosu do gozdov, delu in nalogah gozdarjev, varovanju gozdov, vse vsebine Nature 2000*
- *pomenu varstva območij z viri pitne vode*
- *osveščati o pomenu poznavanja in sprejemanja življenja domačinov alpskih predelov nekoč in danes*
- *spoznati kraj*
- *zabava je na prvem mestu, vse zgoraj naštetu so rezultati in zaključki posameznih animacij.*

2.5 Potrebe po nadgradnji znanj in veščin

V nadaljevanju so predstavljeni rezultati glede znanj in veščin s področja vodenja v naravi in interpretacije narave, za katera sodelujoči menijo, da bi jih želeli nadgraditi.

2.5.1 Narava in prostor

Vsebine	Št. odgovorov	%
▪ delovanje ekosistemov,	33	44,6
▪ poznavanje aktivnosti varovanja narave na vodenem območju,	33	44,6
▪ delovanje ekosistemov,	33	44,6
▪ osnovno poznavanje razvoja kulturne krajine,	29	39,2
▪ razumevanje delovanja zavarovanih območij narave,	28	37,8
▪ klimatske spremembe,	19	25,7
▪ drugo (alpska botanika, poimensko prepoznavanje vrst tudi v angleškem jeziku)	2	2,7

2.5.2 Kulturna dediščina

Vsebine	Št. odgovorov	%
▪ etnologija (običaji, verstva, šege, kulinarika,...)	46	62,2
▪ varovanje kulturne dediščine,	32	43,2
▪ drugo (umetnostna zgodovina, uporaba KD v turistične namene)	2	2,7

2.5.3 Lokalno okolje

Vsebine	Št. odgovorov	%
▪ animacija, motivacija in vključevanje lokalnega prebivalstva	51	68,9
▪ trajnostni razvoj	32	43,2
▪ spodbujanje načela trajnostnega razvoja v lokalnih/regionalnih projektih	32	43,2
▪ razvoj in krepitev partnerstev	29	39,2

2.5.4 Veščine komuniciranja in interpretacije

Vsebine	Št. odgovorov	%
▪ uporaba metod izkustvenega učenja	39	52,7
▪ interpretacija narave (definicija, cilji, načela)	39	52,7
▪ ugotavljanje pričakovanj udeležencev	38	51,4

▪ značilnosti ciljnih skupin in vpliv na izbiro metod dela	36	48,6
▪ obvladovanje konfliktov	33	44,6
▪ tehnike predstavljanja	32	43,2
▪ splošno komuniciranje	29	39,2
▪ delo s skupinami	24	32,4
▪ uporaba pripomočkov v prostoru	22	29,7
▪ postavljanje vprašanj	17	23,0
▪ drugo (prilagoditev skupinski dinamiki, ki se pokaže šele ob samem vodenju)	1	1,4

2.5.5 Razvoj programov in produktov

Vsebine	Št. odgovorov	%
▪ razvoj produktov, programov, dogodkov za posebne ciljne skupine,	35	47,3
▪ vzpostavljanje mreže sodelavcev,	35	47,3
▪ zasnova idej, vodilnih tem ter vsebin,	32	43,2
▪ načrtovanje in organizacija prireditvev,	30	40,5
▪ razvoj didaktičnih pripomočkov,	28	37,8

2.5.6 Trženje

Vsebine	Št. odgovorov	%
▪ osveščanje in promocija,	40	54,1
▪ neposredno in posredno trženje,	32	43,2
▪ kalkulacije,	18	24,3
▪ potrebna zavarovanja,	14	18,9
▪ drugo:	1	1,4

Komentar:

- *trženje je najpomembnejši sklop, saj je najdražji, hkrati pa je programe izven ustaljenih turističnih poti nadvse težko pozicionirati na trgu, svetujemo vnaprejšnje vključevanje incoming agencij pred razvojem produktov.*

2.5.7 Zdrav način življenja

Vsebine	Št. odgovorov	%
▪ gibanje v naravi	32	43,2
▪ sinergijski učinki zdrave prehrane in gibanja	27	36,5
▪ zdrava prehrana	16	21,6

2.5.8 Pravne podlage

Vsebine	Št. odgovorov	%
▪ pravni vidiki vodenja	39	52,7
▪ zakonodaja na področju varovanja narave, naravnih vrednot in območij Natura 2000,	38	51,4
▪ zakonodaja na področju varovanja kulturne dediščine, etno-dediščine,	30	40,5
▪ ljudje s posebnimi potrebami	30	40,5
▪ zdravje	12	16,2

2.6 Interes za vključitev v nabor potencialnih trenerjev

Eden od ciljev projekta je oblikovati kakovostno skupino trenerjev, ki bodo v prvi vrsti sodelovali pri testiranju in dopolnjevanju vsebin programa, kasneje pa bodo program usposabljanja tudi izvajali.

Med prispelimi odgovori je bilo kar 48 oseb (64,9 %) zainteresiranih za vključitev v projekt kot potencialni trener.

III. SINTEZA UGOTOVITEV IN PRIPOROČILA ZA PRIPRAVO PROGRAMA USPOSABLJANJA

3.1 Sinteza ugotovitev

Sodelujoči v analizi - obstoječi/potencialni interpretatorji narave

- osebe, ki so se odzvale povabilu za sodelovanje v analizi potreb po usposabljanju, imajo raznoliko formalno izobrazbo (kemiki, gozdarji, biologi, ekonomisti, geografi, pedagogi, idr.), skupna pa so jim nekatera specifična področja znanj povezanih z vodenjem v naravi in interpretacijo narave (zlasti veščine komuniciranja, področje varovanja narave/ekosistemi/krajina ter področje načrtovanja in organizacije prireditev, pedagoško andragoška znanja);
- večina se jih je dodatno usposabljala in pridobila različne licence, potrdila in kvalifikacije s specifičnih področij vodenja (turistično vodenje, komunikator Natura 2000, planinski in gorski vodniki, jamski vodniki, gorsko kolesarski vodniki, vodniki nordijske hoje, ipd.)
- osebe vključene v analizo imajo v večini večletne izkušnje z vodenjem, tako doma v lokalnem okolju, širše v Sloveniji, prav tako pa ni zanemarljiv delež teh, ki vodenje opravljajo v tujini
- z vodenjem se ukvarjajo pretežno kot zaposleni ali po pogodbi; nekateri vodenje opravljajo tudi kot del svoje službe, ki pa sicer ne pomeni primarne naloge
- sodelujoči so izkazali visoko stopnjo poznavanja pojma interpretacija narave in ga tudi nazorno razložili.

Ciljne skupine

- ciljne skupine, s katerimi se sodelujoči v analizi ukvarjajo, so raznolike. Najpogosteje so bile navedene predšolske in osnovnošolske skupine, izletniki in upokojeanci. Pri posameznikih je zaznati tudi določeno specializacijo (npr. skupine s posebnimi potrebami)
- kot pričakovano, so po večinskem mnenju sodelujočih v analizi najbolj sprejete oblike animacije, vodenja in osveščanja, pri katerih imajo udeleženci možnost preskusiti, okusiti ali občutiti, prav tako pa so dobro sprejete tudi druge oblike, ki aktivno vključijo udeležence
- osnovni namen sporočil, ki jih vodniki posredujejo udeležencem, so namenjena

razumevanju narave: osveščanju o pomenu varovanja narave, ohranjanja biotske raznovrstnosti, obnašanju v naravi, trajnostnih vidikih ter kakovosti življenja. Glede na podatke iz pridobljenih vprašalnikov je mogoče sklepati, da so vidiki zdravja in spodbujanja zdravega življenjskega sloga kot del vsebin pri vodenju v naravi vključeni v večini primerov posredno.

Vodenje v naravi za osebe s posebnimi potrebami

- približno polovica sodelujočih se pri vodenju v naravi srečuje z ljudmi s posebnimi potrebami
- med najpomembnejšimi razlikami glede na druge ciljne skupine so bile izpostavljene zlasti naslednje: potrebna je prilagoditev vsebin in pristopov zmožnostim teh oseb, potrebna je prilagoditev terena, pripomočkov, vodnik potrebuje več vnaprejšnje priprave in specifičnih znanj, izvedba traja dalj časa, skupine so manjše, udeleženci so čustveno bolj dovzetni, ipd.
- Večina je mnenja, da so glede dostopa do kakovostnega vodenja v naravi oz. interpretacije narave osebe s posebnimi potrebami zapostavljene; med ključnimi razlogi so neprimerna infrastrukturna opremljenost, pomanjkanje programov za to ciljno skupino, pomanjkanje kadra za izvedbo vodenja in pomanjkanje možnosti za izobraževanje vodnikov; na drugi strani pa so sodelujoči ugotovili, da se stvari na tem področju razvijajo in izboljšujejo.

Potrebe po nadgradnji znanj in veščin

- Sodelujoči so potrdili potrebo po nadgradnji znanj na vseh v vprašalniku predlaganih področjih: narava in prostor, kulturna dediščina, lokalno okolje, veščine komuniciranja in interpretacije, razvoj programov in produktov, trženje, zdrav način življenja ter pravne podlage. Med največkrat navedenimi temami so naslednje:
  - animacija, motivacija in vključevanje lokalnega prebivalstva (68,9 %)
  - etnologija /običaji, verstva, šege, kulinarika... (62,2 %)
  - osveščanje in promocija (54,1 %)
  - interpretacija narave (52,7 %)
  - uporaba metod izkustvenega učenja (52,7 %)
  - pravni vidiki vodenja (52,7 %)
  - ugotavljanje pričakovanj udeležencev (51,4 %)
  - zakonodaja na področju varovanja narave, naravnih vrednot in območij Natura 2000 (51,4 %)
  - značilnosti ciljnih skupin in vpliv na izbiro metode dela (48,6 %)
  - razvoj produktov, programov, dogodkov za posebne ciljne skupine (47,3 %)

- vzpostavljajte mreže sodelavcev (47,3 %)

Manj potreb po nadgradnji znanj so sodelujoči izkazali na področju tem povezanih z zdravo prehrano, pravnimi vidiki zdravja, potrebnimi zavarovanji.

3.2 Priporočila

Obdelava prejetih vprašalnikov ni le osvetlila ključnih področij znanj, ki bi jih želeli posamezniki nadgraditi, temveč je ponudila tudi vpogled v praktične vidike vodenja v naravi v Sloveniji, kar lahko kakovostno pripomore k oblikovanju modulov in vsebin programa usposabljanja interpretatorjev narave. Posebej izpostavljamo:

- glede na vzorec je pričakovati, da bodo bodoči interpretatorji narave imeli raznoliko formalno izobrazbo in tudi različno dodatno usposobljenost, zato je smiselno opredeliti, katera so osnovna znanja in usposobljenosti, ki jih mora imeti vsak interpretator
- večina sodelujočih razpolaga z večletnimi izkušnjami na področju vodenja, kar je zelo dobrodošlo in lahko pripomore h kakovostnejši izvedbi vodenja, ne bi pa to smel biti vstopni pogoj za udeležbo na usposabljanju;
- interpretacija narave je namenjena zelo širokemu spektru ciljnih skupin, od katerih ima vsaka nekaj posebnosti. Poznavanje le teh interpretatorju omogoča kakovostno prilagajanje vsebin in pristopov, zato je del vsebin vsekakor nujno potrebno posvetiti tej temi; posebno temo v tem sklopu je smiselno nameniti osebam s posebnimi potrebami. Poznavanje značilnosti interpretacije narave (kaj) hkrati izkazuje tudi potrebo po usposobljenosti za dejansko izvajanje (kako)
- glede na izražene potrebe po nadgradnji znanj naj bi program usposabljanja vključeval vsebine iz vsaj štirih ključnih področij:
  - **narava (razumevanje narave)**, pri čemer je potrebno smiselno opredeliti minimalni nivo znanj in področij, da program ne bo presegel svojega osnovnega namena in ga dopolniti z vidiki zdravja
  - **veščine interpretacije in razumevanje ciljnih skupin**, ki zajema celoten spekter pristopov, veščin, metod
  - **razvoj programov in produktov**, ki zajema celoten proces od zasnove tem do finalizacije, glede na izražene potrebe je smiselno v tem delu vključiti tudi teme, ki so povezane z vključevanjem lokalne ponudbe prebivalcev
  - **organizacijski in trženjski vidiki**, ki vključujejo načine trženja, pravne vidike, mreženja, ipd.

- Čeprav na prvi pogled zglada, da bi glede na prepoznane potrebe program usposabljanja moral biti zelo obsežen, se je potrebno osredotočiti na strnjenost vsebin ter na njihovo kakovost, ne pa količino.

IV. SUMMARY

4.1 Synthesis of findings

Training needs analysis has been conducted in Slovenia as part of the activities in the Leonardo da Vinci project titled Promoting Nature by Training Nature Interpreters. The purpose of the analysis was to gather direct input from the target groups regarding the training needs for nature interpretation. The results shall be used to outline key competence for nature interpretation and healthy life style promotion and to develop the training curricula.

A questionnaire has been developed in order to get feedback from respondents, which covered several topics:

- Experience in guiding and already obtained qualifications of respondents;
- Target groups;
- Experience with nature guiding for persons with special needs;
- Content and messages of nature guiding and nature interpretation;
- Training needs identification;
- Interest to participate as potential nature interpretation trainer.

The questionnaire was sent to the identified target organisations and individuals (park organisations, guides, school teachers, local tourist organisations, tourist providers, staff in organisations working with people with special needs, foresters, hunters, etc.). 74 persons responded and the number of initially planned questionnaires (30-50) was well exceeded. The data was collected and processed. The main findings can be summarised as follows:

Profile of the respondents

- The respondents have different formal education background (e.g. chemistry, biology, economy, geography, pedagogic, etc.) but have common knowledge and skills related to nature guiding and nature interpretation, such as communication skills, nature protection/ecosystems/landscape, planning and organising events, skills of adult education;
- Most of respondents invested in additional training and gained various licences and qualifications regarding specialised guiding (tourist guides, local tourist guides, Natura 2000 communicators, mountain biking guides, mountain guides, etc.);
- Respondents have several years of experience locally, in Slovenia and also abroad,

- Most of the respondents practice nature guiding as part of their employment or on the basis of contract. For some of them guiding also represents a part of the job though not as their primary task. Some respondents provide guiding services occasionally as members of associations on voluntary basis;
- The respondents expressed high level of familiarity with the key characteristic of nature interpretation regardless of the fact that in Slovenia it is not yet applied so much.

Target groups

- The respondents deal with a variety of target groups. The most frequently the guiding is provided to pre-school and school groups, people on short trips and pensioners. Among other groups young families, students, enterprises, sportsmen and people with special needs were mentioned. Some of respondents specialise for one or few target groups only.
- The majority of respondents share opinion that visitors are the most satisfied with such forms of animation, guiding and interpretation that allow trying, tasting or feeling. Well accepted are also methods and techniques which require active participation.
- The key purposed of the contents and messages communicated to the visitors is understanding the nature: raising awareness on nature protection, preserving biodiversity, behaviour in the nature, sustainable aspects and the quality of life related with the quality of nature. Based on inputs from the respondents, the promotion of healthy lifestyle topics so far has only been addressed indirectly.

Nature guiding for people with special needs

- Approximately half of the respondents work at least occasionally with people with special needs. Among major differences compared to other target groups and specific needs the following were highlighted: the need to adapt the contents and approach to abilities of the persons, need to adapt terrain, tools and other facilities (e.g. signs), the guide needs more preparation and specific skills, the guiding itself takes more time, the groups are smaller and the participants are usually much more emotionally sensitive.
- Most of the respondents share opinion that people with special needs do not have adequate access to quality nature guiding and nature interpretation in Slovenia. The main reasons are inadequate infrastructure, lack of available programmes, lack of personnel to conduct guiding or interpretation, which is closely linked to lack of training possibilities. However, the respondents also noted that the situation is

improving.

Needs to upgrade knowledge and skills

- The participants of the analysis expressed and confirmed the needs for improvement of knowledge and skills in all specific fields addressed in the questionnaire: nature and space, cultural heritage, local area and local development, communication and interpretation skills, programme and product development, marketing, healthy lifestyle, legal basis. Among the most frequently ticked topics were:
  - Animation, motivation and participation of local people (68,9 %)
  - Ethnology - customs, religion, culinary ... (62, 2 %)
  - Promotion and awareness raising (54, 1 %)
  - Nature interpretation (52, 7 %)
  - Using methods of experiential learning (52, 7 %)
  - Legal aspects of guiding (52, 7 %)
  - Finding out about participants expectations (51, 4 %)
  - Legislation regarding nature protection, natural values, and Natura 2000 sites (51, 4 %)
  - Characteristic of target groups and influence to selection of working methods (48, 6 %)
  - Development of products, programmes and events for specific target groups (47, 3 %)
  - Setting up a network (47, 3 %)

Fewer needs were expressed in reference to topics related to healthy food, legal aspects of health and insurance.

3.2 Recommendation

Processing of the received questionnaire not only highlighted the knowledge and skills that respondents would like to improve, but it also allowed more insight in practical issues of nature guiding practice in Slovenia. Both can well contribute to design of modules and specific contents of the training programme for nature interpreters. Some of the highlights to be taken into account:

- Based on the structure of the sample included in analysis it can well be expected that the future nature interpreters will have different formal educational background as well as different additional competences or qualifications. Therefore it makes sense to define the basics (minimum standards) that each interpreter has to comply with.

- Most of the respondent has years of experience in guiding, which is very welcome and can contribute to higher quality of guiding and interpretation; however this issues should not be considered as an entry condition to enter training.

- Nature interpretation is meant for a wide spectrum of target groups, each of them having its own specifics. Knowing well the target group and their expectations enables the interpreter to adapt well the content and approach. Therefore a part of the training should cover this topic. Special attention should be put to the people with special needs as currently not much training is available and the need is evident. Knowing what is interpretation requires also knowledge to do the how part - how to conduct it in practice, what are the tools, how it actually works.

- According to identified training needs the training programme should cover at least topics and contents in four key areas:
  - **Nature (understanding nature)**, whereby the minimum level of knowledge should be taken into account in order not to go beyond the basic purpose. Topics should be complemented with health aspects;
  - **Interpretation skills and understanding target groups**, containing the whole spectre of approaches, skills and work methods;
  - **Programme and product development**, including the whole process from selection of themes, designing of contents and finalisation. According to identified needs the topics regarding participation of local people should be addressed as well;
  - **Organizational and marketing aspects**, including marketing, legal aspects, networking, and other.

- Although there the scope of the training programme may look very comprehensive based on the identified needs, the aim should be to keep it concise focusing on the quality of contents rather than quantity.

V. SYNTHESE DER FESTSTELLUNGEN UND EMPFEHLUNGEN FÜR DIE VORBEREITUNG DES AUSBILDUNGSPROGRAMMS

5.1 Synthese der Feststellungen

Eine der Hauptaktivitäten in der Leonardo da Vinci Projekt mit dem Titel Promoting Nature by Training Nature Interpreters ist die Analyse der Trainingsbedürfnisse in Slowenien. Die Absicht der Analyse war die aktuellen Bedürfnisse der Zielgruppen nach einem Training für Naturinterpretation zu identifizieren. Die Ergebnisse sollten bei der Definierung des Grundwissens für Naturinterpretation und Promotion einer gesunden Lebensweise dienen und den Lehrplan für die Ausbildung zu entwickeln.

Um den Feedback von den Zielgruppen zu bekommen, wurde ein Fragebogen entwickelt, welcher mehrere Themen deckt:

- Erfahrung mit der Führungen und bisherige Qualifikationen der Befragten
- Zielgruppen
- Erfahrung mit der Natur Führungen für die Menschen mit besonderen Bedürfnissen
- Inhalt und Botschaft von der Natur Führungen und Naturinterpretation
- Identifizierung der Bedürfnisse nach der Trainingprogramm
- Interesse an der Teilnahme als potentialer Naturinterpretation Trainer

Der Fragebogen wurde an identifizierte Zielgruppen und Einzelpersonen geschickt (angestellte in der Park Organisationen, Führer und Führerinnen, Lehrkraft an Grund und Mittelschulen, lokale touristische Organisationen und Agenturen, Menschen, die sich mit der Betreuung von Behinderten beschäftigen, Förster, Jäger und andere). 74 zurück geschickten Antworten haben unsere Erwartungen übertroffen (30-50). Daten wurden gesammelt und analysiert. Die wichtigsten Feststellungen des Fragebogens sind folgende:

Analyse - bestehende/potenzielle Naturinterpreten

- Personen, die in der Analyse der Ausbildungsbedürfnisse mitgemacht haben, haben verschiedene formale Ausbildung (Chemiker, Forster, Biologen, Ökonomen, Geografen, Pedagogen, ua.), einige spezifische Kenntnisbereiche, die mit der Führung in der Natur und Naturinterpretation verbunden sind (vor allem Kommunikationskenntnisse, Bereich des Naturschutzes/Ökosysteme/Landschaft und Bereich der Planung und Veranstaltungsorganisation, Pedagogisch-andragogische Kenntnisse) sind ihnen aber gemeinsam.
- die meisten haben sich zusätzlich ausgebildet und verschiedene Lizenzen, Bestätigungen und Qualifikationen spezifischer Führungsbereiche erworben,

(touristische Führung, Kommunikator Natura 2000, Bergführer, Grottenführer, Radführer, Nordic Walking Führer, ua.)

- Personen, die in der Analyse miteinbezogen waren, haben im Großteil mehrjährige Erfahrungen bei der Führung, so wie in lokaler Umgebung, auch in ganz Slowenien und der Anteil von denen, die Führungen in Ausland machen, ist auch nicht zu vernachlässigen.
- Mit der Führung beschäftigen sie sich überwiegend als Angestellte oder nach dem Vertrag; einige machen Führungen als Teil ihrer Beschäftigung, was aber nicht ihre primäre Aufgabe ist.
- Gefragten haben auch gutes Kenntnis des Ausdruckes Naturinterpretation gezeigt und ihn auch anschaulich erklärt.

Zielgruppen

- Zielgruppen, mit denen sich die gefragten auseinandersetzen, sind sehr verschieden. Am meisten waren die Schulgruppen angeführt, Ausflugsgruppen und Rentner. Bei den Einzelnen ist auch bestimmte Spezialisierung zu spüren (z.B. Gruppen mit besonderen Bedürfnissen).
- Wie schon erwartet, sind die meisten gefragten in der Analyse der Meinung, dass am besten die Formen der Animation, Führung und Bewusstseinsbildung aufgenommen werden, wo die Teilnehmer die Möglichkeit haben zu testen, kosten oder fühlen, genau so gut aufgenommen sind aber auch andere Formen, die die Teilnehmer aktiv miteinbeziehen.
- Die Absicht der Mitteilungen, die die Führer den Teilnehmer vermitteln, sind dem Verständnis der Natur gewidmet: Bewusstseinsbildung über der Bedeutung des Naturschutzes, Erhaltung der biotischer Vielfalt, Verhalten in der Natur, Nachhaltigkeitsaspekte und Lebensqualität. Im Bezug auf die bekommenen Resultate des Fragebogens können wir erschließen, dass die Aspekte der Gesundheit und Förderung gesunder Lebensweise als Teil der Inhalte bei der Naturführung in den meisten Fällen indirekt miteinbezogen sind.

Führung in der Natur für die Personen mit besonderen Bedürfnissen

- etwa die Hälfte der gefragten begegnet bei der Führung in der Natur Menschen mit besonderen Bedürfnisse.

- Die wichtigsten Unterschiede, hinsichtlich auf die anderen Zielgruppen sind folgende ausgesetzt worden: es ist Anpassung der Inhalte und Vorgehensweisen bei diesen Personen notwendig, Geländeanpassung, Hilfsmittelanpassung, der Führer braucht mehr Vorbereitung und spezifische Kenntnisse, die Durchführung dauert länger, Gruppen sind kleiner, Teilnehmer sind emotional mehr empfänglich.
- Die Mehrheit ist der Meinung, dass beim Zugang zur qualitativen Naturführung bzw. Naturinterpretation die Personen mit besonderen Bedürfnissen benachteiligt sind; die wesentlichen Gründe dafür sind unpassende Infrastruktur, Mangel der Programme für diese Zielgruppe, Mangel der Lehrkräfte für die Durchführung der Führung und Mangel der Möglichkeit für die Ausbildung der Führer; auf der anderen Seite stellen aber die befragten fest, dass es auf diesem Bereich zur Weiterentwicklung und Verbesserung kommt.

Bedürfnisse nach Aufbau der Kenntnisse und Fertigkeiten

- Die befragten haben das Bedürfnis für den Aufbau der Kenntnisse auf allen in dem Fragebogen vorgeschlagenen Bereichen bestätigt: Natur und Raum, Kulturerbe, lokale Umgebung, Kenntnis der Kommunikation und Interpretation, Entwicklung der Programme und Produkte, Vermarktung, gesunde Lebensweise und rechtliche Grundlagen. Unter den meist angeführten Themen sind folgende:
    - Animation, Motivation und Integrierung der lokalen Bevölkerung (68,9 %)
    - Ethnologie/Bräuche, Religion, Kulinarik... (62,2 %)
    - Bewusstseinsbildung und Promotion (54,1 %)
    - Naturinterpretation (52,7 %)
    - Anwendung der Methoden fürs Lernen mit Erfahrung (52,7 %)
    - Rechtlicher Aspekt der Führung (52,7 %)
    - Feststellung der Erwartungen der Teilnehmer (51,4 %)
    - Gesetzgebung auf dem Bereich des Naturschutzes, Naturgüter und Natura 2000 Gebiete (51,4 %)
    - Charakteristik der Zielgruppen und deren Einfluss auf die Wahl der Arbeitsmethode (48,6 %)
    - Entwicklung der Produkte, Programme, Ereignisse für besondere Zielgruppen (47,3 %)
    - Herstellung des Mitarbeiternetzes (47,3 %)
- Weniger Bedürfnis für den Aufbau der Kenntnisse haben die befragten auf dem Bereich der Themen, die mit der Ernährung, rechtlichen Aspekten der Gesundheit, notwendigen Versicherungen verbunden sind, geäußert.

5.2 Empfehlungen

Bearbeitung der empfangenen Fragebogen hat nicht nur wesentliche Bereiche der Kenntnisse verdeutlicht, welche die Einzelnen aufbauen möchten, sondern auch die Einsicht in die praktische Aspekte der Führung in der Natur in Slowenien angeboten, was zu der Qualität bei Gestaltung der Module und Inhalte des Ausbildungsprogramms für Naturinterpreten beitragen kann. Besonders betonen wir folgendes:

- hinsichtlich auf den Fragebogen ist zu erwarten, dass zukünftige Naturinterpreten verschiedene formale Ausbildung haben werden, sowie auch zusätzliche Fähigkeiten und deswegen ist es sinnvoll zu definieren, welche die Grundkenntnisse und Fähigkeiten sind, die jeder Interpret haben muss.
- Die Mehrheit der befragten verfügt über jährliche Erfahrungen auf dem Bereich der Führung, was sehr willkommen ist und zur qualitativen Ausführung der Führung beitragen kann, was aber keine voraussetzliche Bedingung für die Teilnahme auf der Ausbildung sein darf.
- Naturinterpretation ist für sehr breites Spektrum der Zielgruppen bestimmt, von denen jede über einige Besonderheiten verfügt. Das Kennen von denen macht dem Interpreten qualitative Anpassung der Inhalte und Ansätze möglich, und deswegen ist es notwendig, einen Teil der Inhalte diesem Thema zu widmen; es wäre auch sinnvoll, besonderes Thema in diesem Zusammenhang den Personen mit besonderen Bedürfnissen zu widmen. Das Kennen der Charakteristika der Naturinterpretation (was), zeigt zugleich auf das Bedürfnis nach den Kenntnissen der tatsächlichen Ausführung (wie).
- hinsichtlich auf die geäußerten Bedürfnisse für den Aufbau der Kenntnisse sollte der Ausbildungsprogramm folgende Inhalte aus mindestens 4 wesentlichen Bereichen einschließen:
  - **Natur (Verstehen der Natur)**, wobei es notwendig ist, sinnvoll das minimale Niveau der Kenntnisse und Bereiche zu bestimmen, so dass das Programm nicht seine Hauptabsicht überschreiten soll und es mit den Aspekten der Gesundheit ergänzen
  - **Kenntnisse der Interpretation und das Verstehen der Zielgruppen**, was den ganzen Spektrum der Ansätze, Kenntnisse und Methoden beinhaltet
  - **Entwicklung der Programme und Produkte**, die den ganzen Prozess beinhaltet von dem Entwurf bis zu der Finalisierung, hinsichtlich auf die geäußerten Bedürfnisse ist in diesem Teil die Einschließung der Themen sinnvoll, die mit der lokalen Bevölkerung und deren Angebot verbunden sind

- **Aspekte der Organisation und Vermarktung**, die Arten der Vermarktung, rechtliche Aspekte und Vernetzung beinhalten, uä.

- Obwohl der erste Eindruck ist, dass hinsichtlich auf die erkannte Bedürfnisse Programm der Ausbildung sehr umfangreich sein sollte, ist es notwendig, sich auf die Geschlossenheit der Inhalte und ihre Qualität zu richten, und nicht auf die Quantität.

VPRAŠALNIK

za ugotavljanje potreb po znanjih in veščinah za interpretacijo narave

I. Predstavitev

1. S posredovanjem znanj in spoznanj o naravi, o pomenu varovanja in ohranjanja narave ali spodbujanja zdravega načina življenja, se ukvarjam kot:

☐ vodnik (navedite natančneje, npr. turistični, planinski, vodnik nordijske hoje, vodnik za gorsko kolesarjenje, ipd.)
☐ učitelj ali predavatelj,
☐ ponudnik programov vodenja v naravi / interpretacije narave,
☐ drugo, navedite:

2. Poklic:

Delovno mesto:

3. Področja znanj, ki jih dobro obvladam:

☐ varovanje narave /ekosistemi/ krajina	☐ delo na projektih, ki vključujejo lokalne prebivalce
☐ varovanje zdravja	☐ načrtovanje in organizacija prireditev
☐ pedagoško-andragoška znanja	☐ razvoj in trženje produktov
☐ veščine komuniciranja	
☐ drugo, navedite:	

4. Dodatna usposabljanja, ki sem jih opravil-a na tem področju:

4.1 Pridobil-a sem naslednja potrdila/kvalifikacije:

☐ turistični vodnik	☐ planinski vodnik
☐ lokalni turistični vodnik	☐ vodnik nordijske hoje
☐ doživljajski vodnik	☐ vodnik za gorsko kolesarjenje
☐ komunikator Nature 2000	☐ vaditelj športno rekreativnih programov
☐ drugo, navedite:	

4.2 Znanje tujih jezikov

☐ angleški	☐ madžarski
☐ nemški	☐ hrvaški
☐ italijanski	☐ francoski
☐ drugi, navedite:	

5. Delo vodenja, interpretacije in osveščanja opravljam:

☐ kot redno zaposlitev/samozaposlitev,
☐ po pogodbi kot zunanji sodelavec,
☐ kot študentsko delo,
☐ drugo, navedite:

6. Delo vodenja, interpretacije in osveščanja opravljam:

v lokalnem okolju, *navedite območje*

v Sloveniji, *navedite območje*

v tujini, *navedite države*

7. Z vodenjem, interpretacijo in osveščanjem se ukvarjam:

manj kot 1 leto

do 5 let

več kot 5 let

8. Koliko vodenj v povprečju opravite letno?

do 10

od 11 do 30

več kot 30

9. Ali poznate razliko med klasičnim turističnim vodenjem in interpretacijo?

da

ne

ni razlike

ne vem

Utemeljitev odgovora:

--

II. Ciljne skupine

10. Ukvarjam se z naslednjimi ciljnimi skupinami. Pri vsaki izbiri označite tudi pogostost.

Ciljna skupina	Pogosto	Občasno	Nikoli
☐ predšolske in osnovnošolske skupine			
☐ dijaki			
☐ študenti			
☐ mlade družine			
☐ upokojenci			
☐ izletniki na splošno			
☐ športniki rekreativci			
☐ podjetja in organizacije			
☐ osebe s posebnimi potrebami			
☐ druge ciljne skupine, <i>navedite:</i>			

11. Ciljne skupine so pretežno iz:

lokalnega okolja / domače regije (*navedite*):

širše Slovenije, predvsem (*navedite*):

tujine - *navedite države*:

12. Po mojih izkušnjah ciljne skupine najbolj sprejemajo naslednje oblike animiranja/vodenja/ predstavljanja:

Oblike	Zelo dobro	Dobro	Niso zanimive
☐ spretnostne igre			
☐ miselne igre			
☐ pripovedovanje zgodb, doživetij			
☐ ustvarjalne delavnice			
☐ načini, ki udeležencem omogočajo, da sami preizkusijo, okusijo, občutijo			
☐ uporaba pripomočkov na terenu			
☐ multimedijske predstavitve			
☐ ogled zbirk			
☐ razstave			
☐ drugo, <i>navedite:</i>			

III. Izkušnje z vodenjem v naravi za osebe s posebnimi potrebami

Osebe s posebnimi potrebami so osebe z motnjami v duševnem razvoju, slepi in slabovidni, gluhi in naglušni, osebe z govorno-jezikovnimi motnjami, gibalno ovirani, dolgotrajno bolni, osebe s primanjkljaji na posameznih področjih učenja in osebe z motnjami vedenja in osebnosti.

13. Ali imate pri vašem delu izkušnje z osebami s posebnimi potrebami?

☐ da	☐ ne
☐ ukvarjam se samo z osebami s posebnimi potrebami	☐ ne vem

14. Katere so po vašem mnenju glavne razlike med vodenjem oseb s posebnimi potrebami in vodenjem drugih ciljnih skupin?

15. Ali menite, da so v Sloveniji osebe s posebnimi potrebami zapostavljene z vidika dostopa do kakovostnega vodenja v naravi oz. interpretacije narave?

☐ da	☐ ne
-----------------------------	-----------------------------

Utemeljitev odgovora:

IV. Osnovne vsebine in sporočila, ki jih posredujem obiskovalcem oz. ciljnim skupinam:

16. Obiskovalcem/ciljnim skupinam posredujem informacije o:

☐ naravnih vrednotah območja,	☐ značilnostih prostora,
☐ kulturni dediščini območja,	☐ posebnostih kulturne krajine,
☐ zdravem načinu življenja,	
☐ drugo, <i>navedite:</i>	

17. Namen posredovanja teh vsebin je:

☐ osveščati o pomenu ohranjanja narave in biotske raznovrstnosti,	☐ osveščati glede obnašanja v naravi,
☐ osveščati o trajnostnih vidikih in kakovosti življenja,	☐ spodbuditi skrb za lastno zdravje, omogočiti sprostitev v naravi,
☐ osveščati glede klimatskih sprememb,	☐ krepiti skupinski duh,
☐ drugo, <i>navedite:</i>	

V. Potrebe po nadgradnji znanj in veščin interpretacije narave in kulturne dediščine ter spodbujanja zdravega načina življenja

18. Želim si izpopolniti znanja in veščine na naslednjih področjih:

18.1 Narava in prostor:
☐ delovanje ekosistemov,
☐ osnovno poznavanje razvoja kulturne krajine,
☐ razumevanje delovanja zavarovanih območij narave,
☐ poznavanje aktivnosti varovanja narave na vodenem območju,
☐ klimatske spremembe,
☐ drugo:
18.2 Kulturna dediščina:
☐ varovanje kulturne dediščine,
☐ etnologija (običaji, šege, verovanja, kulinarika,...)
☐ drugo:
18.3 Lokalno okolje:
☐ trajnostni razvoj,
☐ animacija, motivacija in vključevanje lokalnega prebivalstva,
☐ spodbujanje načela trajnostnega razvoja v lokalnih/regionalnih projektih,
☐ razvoj in krepitev partnerstev,
☐ drugo:
18.4 Veščine komuniciranja in interpretacije:
☐ komuniciranje na splošno,
☐ uporaba metod izkustvenega učenja,
☐ interpretacija narave - definicija, cilji, načela,
☐ ugotavljanje pričakovanih udeležencev
☐ postavljanje vprašanj,

☐ tehnike predstavljanja,
☐ uporaba pripomočkov v prostoru
☐ delo s skupinami
☐ značilnosti ciljnih skupin in vpliv na izbiro metod dela,
☐ obvladovanje konfliktov
☐ drugo:
18.5 Razvoj programov in produktov:
☐ zasnova idej, vodilnih tem ter vsebin,
☐ razvoj produktov, programov, dogodkov za posebne ciljne skupine,
☐ razvoj didaktičnih pripomočkov,
☐ načrtovanje in organizacija prireditev,
☐ vzpostavljanje mreže sodelavcev,
☐ drugo:
18.6 Trženje:
☐ kalkulacije,
☐ potrebna zavarovanja,
☐ neposredno in posredno trženje,
☐ osveščanje in promocija,
☐ drugo:
18.7 Zdrav način življenja:
☐ zdrava prehrana,
☐ gibanje v naravi,
☐ sinergijski učinki zdrave prehrane in gibanja,
☐ drugo:
18.8 Pravne podlage:
☐ pravni vidiki vodenja
☐ zakonodaja na področju varovanja narave, naravnih vrednot in območij Natura 2000,
☐ zakonodaja na področju varovanja kulturne dediščine, etno-dediščine,
☐ ljudje s posebnimi potrebami
☐ zdravje
☐ drugo:

VI. Interes za vključitev v nabor trenerjev

Želim, da me vključite na seznam potencialnih trenerjev za usposabljanje interpretatorjev narave in kulturne dediščine.

Ime in priimek:	
Naslov:	
Telefon:	
E-naslov:	
Podpis:	

